

ריכוזיות בעולם התוכנה והחומרה במגזר הממשלתי: יש פתרון

בתקופה בה מרבית הממשלות הדמוקרטיות עוברות לשימוש בקוד פתוח במערכות התקשורת שלהן, ישראל בוחרת דווקא להשתייך לקומץ הלא מחמיא שמתעקש על שימוש במערכות קנייניות של ענקיות חומרה ותוכנה • ריקי כהן לא מתעניינת באילו שרתים משתמשת הממשלה בשביל לגבות ממנה מסים, אבל הציבור ודאי היה מעוניין לדעת שהממשלה לא נוהגת באחריות בכספי הציבור שלנו - ובוחרת באופציות מסורבלות ויקרות יותר

בנושא שאננות שכזו במערכות המיחשוב הציבוריות זועקת לשינוי מידי. זה לא רק הפוטנציאל לחיסכון כספי, שטמון בשימוש במערכות לינוקס (Linux) או ביישומים שתומכים בתהליכים ובמגמות מוכרות. יש כאן את עניין הנראות. האזרח מהשורה לא מבין בטכנולוגיה וגם לא ממש מעניין אותו איזה שרתים מפעילים את מערכות הגבייה שמאלצות אותו לשלם מס כל חודש.

החסמים העיקריים בכניסה לעולם הקוד הפתוח, שהיו מנת חלקם של ארגוני ענק בעולם, נעלמו עם הופעתם של אותם חברות כגון רד-האט, שמייצרות ערך אמיתי לשימוש במערכות פתוחות וגם ממזערות את הסיכון הכרוך בכך. העולם כבר שכח מפחדים אלו, כולל חלקים בשוק הישראלי. רק בקריית הממשלה עדיין לא שמעו את צפירת ההרגעה... לא יעלה על הדעת שטרם נמצא גורם ממשלתי אחד שידרוש בדיקה. שיקום ויאמר: "צריך לחפש אלטרנטיבה למערכות הקנייניות שברשותנו. צריך להוכיח שאנחנו חופשיים, שאת ההחלטות הכי אסטרטגיות בתחום מערכות המידע אנחנו מקבלים לא פי שם היצרן, אלא על פי הפתרון הטוב ביותר". יכולת הגמישות האפשרית במערכות פתוחות יכולות לחסוך הרבה כסף ולהניע תהליכים רבים, בטח ובטח כאשר מדובר במעבר ממערכות ממשלתיות מסורבלות.

מטריקס, המייצגת את רד-האט, ערכה לא מכבר כנס בנושא קוד פתוח, שנערך תחת הכותרת "קוד פתוח למגזר ממשלה וציבורי". המסר המרכזי בכנס היה פשוט: בעולם שבו מרבית הממשלות הדמוקרטיות החופשיות לא רק שתומכות בקוד פתוח, אלא אף מבצעות מהלכים מניעים דוגמת מכרזים שמשפיעים על כל השוק להציע לה פתרונות קוד פתוח - דווקא בסביבה כזו ישראל משתייכת לאותן קומץ מדינות חשוכות שטרם הכירו בנושא.

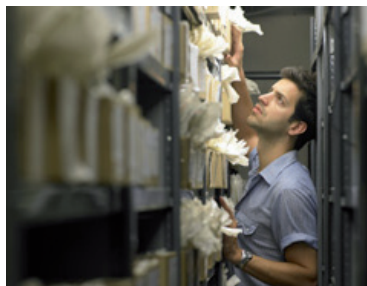
מעניין לציין כי לא נמצא אחד בממשלה שיכול להסביר מדוע כך הדבר. כל האמירות שלפיהן ישראל היא "מדינת מיקרוסופט, סאפ או WMware" הן נכונות עובדתית - אבל איש לא הוכיח וספק אם בכלל קיימות הוכחות לכך שהממשלה לא בוחרת פרויקטי קוד פתוח, מכל סוג שהוא, בגלל שהיא חוששת מאותם מונפולים.

אבל התוצאה היא אותה תוצאה: מרבית מערכות המיחשוב והמידע בממשלה מבוססות על מערכות קנייניות, חומרה ובעיקר תוכנה. מרבית מערכות התקשורת והתשתיות מנהלות על מערכות של ספק יחיד או כמה ספקים שחולקים ביניהם את השוק. הכל חוקי, לאף אחד אין טענות נגד החברות הגדולות - לכולם יש פתרונות ומוצרים מצוינים. אז מה קרה? כאן אולי התשובה הכי מרגיזה: לא קרה כלום, כי אף אחד לא עשה שום צעד

דרושים: לוחמים למען חופש המידע

הדו"ח השנתי של היחידה הממשלתית לחופש המידע, שפורסם באחרונה, מצביע על ליקויים במימוש החוק: לא רק שהציבור הישראלי אינו פועל ודורש שקיפות מנבחרי הציבור, אלא שגם המשרדים הממשלתיים לא ממהרים לשחרר מידע חיוני • הדרך למימוש הזכויות הדמוקרטיות שלנו מתחילה בכל אחד ואחת מאיתנו, שצריכים לעמוד על המגיע לנו בחוק

עניין ציבורי רחב. כך, למשל, רק מעטים בציבור יודעים שפרשת הגידול בהוצאות של לשכת ראש הממשלה ומעונו הפרטי, נחשפה בזכות יוזמה עצמאית ומבורכת של הסטודנטית למשפטים אוריאן ויצמן. היא פנתה ללשכת ראש הממשלה

וביקשה את המידע הלגיטימי. משלא נענתה, פנתה לאחד הגופים האזרחיים שפועל בהתנדבות למען שקיפות וחופש המידע, וביחד הם העבירו את הנתונים לתקשורת. ההמשך כמובן ידוע. היחידה הממשלתית לחופש המידע הוקמה רק בשנה שעברה, לאחר מאבק קשה שניהל הש

הדו"ח השנתי של היחידה לחופש המידע שהוגש לממשלה הוא הראשון מאז נחקק החוק. על כך מגיע באמת שאפו למשרד המשפטים, שמקיים קודם כל את מה שהוא דורש מאחרים - שקיפות. בסך הכל מספר הבקשות לקבלת מידע עמד בשנה שעברה על 2,664 מתוכן, 65% נענו בחיוב. הדו"ח מצוין, כי אמנם יש מגמת עלייה בגידול במספר הבקשות, אולם משרדי הממשלה אינם ממהרים להיענות לפניות המשרדים או שמשויבים זמן רב אחרי המועד הנקוב בחוק. העילה המרכזית לאי-היענות לדרישת קבלת המידע היא אי תשלום אגרה, הגנה על הפרטיות וחוסר יכולת לענות על הבקשה מהסיבה כי המידע לא קיים. מחברי הדו"ח לא מסתירים את חוסר שביעות רצונם מהממצאים. 2,664 בקשות הן מספר נמוך ביחס לכלל האוכלוסייה בישראל וביחס לאמצעים שעומדים כיום לרשות האזרחים כדי לקבל מידע ולשמור על שקיפות. אין מדובר על רק מידע אישי שקשור לאזרח, שעל כך אין כל ויכוח כי כל משרד ממשלתי חייב לשקף אותו לבעל המידע, אלא גם מידע שיש לו